

In vogelvlucht

Hygge

Zeeën botsen
op elkaar

Eigenlijk hoort
dit bij Zweden

Hunebedden en runenstenen

Waar de kerken
rond zijn

Kilometers lange
zandstranden

Denemarken — los van Zweden en Noorwegen, maar toch een onmiskenbaar deel van Scandinavië. We vliegen er even overheen en zien de honderden eilanden, grillige kustlijnen en een zacht golvend landschap.

Bruinvisen
voelen zich
hier thuis

Koningsgraven
en Vikingschepen

Gezonken en
begraven Vikingschepen

H.C. Andersen
rules!

Hier werd
Denemarken
geboren

Miljoenen ge-
kleurde steentjes
en wilde attracties

Een zee van
eilanden

Hej!

De Waddenzee
begint bij
Den Helder en
eindigt hier

Rønne

Læsø

Skagen

Frederikshavn

Hirtshals

Aalborg

Hobro

Hanstholm

Viborg

Grenaa

Ebeltoft

Aarhus

Horsens

Vejle

Kolding

Silkeborg

Billund

Ringkøbing

Esbjerg

Ribe

Roskilde

Slagelse

Kalundborg

Het best bewaarde
Vikingfort

Maribo

Stegø

Svendborg

Odense

Faaborg

Van hot naar her

Een land vol afwisseling — tussen de Noordzee en de Oostzee, met een lange landtong – Jutland – die vastzit aan het continent en meer dan vierhonderd eilanden. Het grootste eiland is Seeland met de hoofdstad Kopenhagen.

Bekende stad

Voor de meeste Nederlanders en Belgen zal Kopenhagen niet direct aanvoelen als een exotisch oord. De opzet van de stad doet erg denken aan een stad als Amsterdam: een oud centrum aan het water, omgeven door grachten en daarbuiten nieuwere wijken. Het centrum is daardoor lekker compact en kan uitstekend te voet worden verkend. De meeste bezienswaardigheden, hotels, kroegen en winkels vind je rond de Rådhuspladsen.

Voor fietsliefhebbers

Denemarken is een land van fietsers. Niet alleen zijn de meeste steden ingericht op fietsverkeer met veel vrijliggende fietspaden, ook het platteland is erg fietsvriendelijk. Het land wordt doorsneden door tientallen landelijke en regionale fietsroutes over verkeersluwe wegen. Al deze routes zijn voorbeeldig bewegwijzerd zodat je bijna zonder kaartlezen rond kunt rijden.

Design en architectuur

Deense ontwerpers en architecten vinden vaak uitzonderlijke vormen voor hun producten en bouwwerken. Musea, openbare gebouwen en infrastructuur kunstwerken vallen reizigers in Denemarken meestal wel op.

Wat mij in het bijzonder aantrekt in Denemarken zijn de vele zichtbare en soms zelfs leesbare prehistorische monumenten, zoals hunebedden, staande stenen, grafvelden en runenstenen. Ze vormen een directe band tussen het nu en het verleden. Vaak staan deze monumenten op prachtige en rustige plekken in de natuur. Echt plekken om even bij stil te staan.

Deense landschappen

Er wordt vaak beweerd dat Denemarken wat betreft landschap veel op Nederland lijkt. Dat is echter maar schijn. Wie beter kijkt, ziet dat alles veel kleinschaliger is, en heuvelachtiger. Er zijn weinig echt grote steden en de dorpen zijn vaak nog rond de kerk te vinden, tegenwoordig wel vaak met een rondweg en veel rondtes om het verkeer uit de centra te houden. De landerijen tonen door de heuvels minder uitgestrekt en vooral in het voorjaar wanneer de koolzaadvelden in bloei staan, ziet alles er heel fleurig en opgeruimd uit. De akkers worden vaak onderbroken door bossen en bosschages, niet zelden rondom een prehistorisch monument.

Janteloven

Denemarken heeft de *Janteloven*, een ongeschreven wet die zegt dat 'niemand is beter dan de andere'. Deze wet speelt een sleutelrol in de Deense (en Noorse) cultuur en mentaliteit waarbij iedereen wordt geaccepteerd en gelijk is.

De Denen zijn trots op hun vlag, de Dannebrog. Het is de oudste vlag ter wereld en hij wappert overal.

Gelukkig land

In het laatste UN World Happiness Report uit 2023 staat Denemarken op de tweede plaats van gelukkigste landen. Dat is een plaatsje hoger dan de jaren ervoor. Op de eerste plaats staat Finland, terwijl Denemarken wordt gevolgd door IJsland en Israël. Nederland staat op de vijfde plaats, België pas op de zeventiende plaats. Het World Happiness Report gebruikt criteria als inkomen, sociaal vangnet, corruptie, vrijheid, levensverwachting, vrijgevigheid en vertrouwen om tot een ranglijst te komen. Tegelijkertijd moet worden gezegd dat het geluk niet evenredig over alle inwoners is verdeeld. Het rapport wordt opgesteld door een groep onafhankelijke deskundigen, en hun bevindingen weerspiegelen niet per se die van de Verenigde Naties zelf.

Groot-Kopenhagen

Terug in de tijd — in Kopenhagen vindt iedereen wel iets wat hem interesseert. De grote musea bieden een blik terug in de tijd. De stad zelf is echter geheel van deze tijd: modern, open en gastvrij.

blz. 17

Kopenhagen ★

De Deense hoofdstad is een zeer aantrekkelijke stad, niet alleen vanwege de fraaie paleizen, musea en winkelstraten. Slenterend langs Nyhavn of naar de Kleine Zee-meermin, waan je je in de 17e eeuw, maar wel met een modern randje.

blz. 28

Øresundbrug

Malmö en Lund behoor- den tot 1658 nog tot De- nemarken. Dankzij de Øresundbrug kun je een interessante dagtocht maken naar deze boei- ende steden, met onder meer de Turning Torso van Santiago Calatrava in Malmö en de kathedraal in Lund.

Bestel eens een
lekkere *polse*
op Strøget.

Erin duiken

blz. 32

Ny Carlsberg Glyptotek

De grootste verzameling antieke kunst en 20e-eeuwse schilderkunst.

blz. 31

Tivoli

Tivoli is meer dan alleen kermisattracties, want er zijn ook restaurants en er vinden regelmatig concerten plaats.

blz. 50

M/S Museet for Søfart

Dit handels- en scheep- vaartmuseum is inge- bouwd in een voormalig droogdok.

blz. 51

Louisiana ★

In Humlebæk is dit mis- schien het beroemdste museum van Denemar- ken met een keur aan moderne kunst, bijzon- dere tentoonstellingen en een prachtig gelegen beeldentuin aan de Øre- sund.

blz. 47

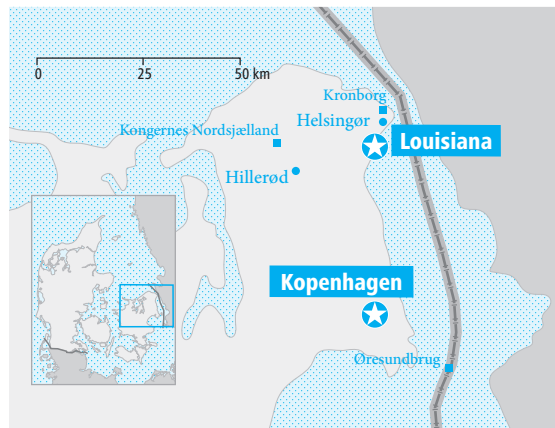
Fietstocht

Een fietstocht door na- tionaal park Kongernes Nordsjælland laat je kennismaken met de vele koninklijke paleizen in deze pittoreske streek. Behalve cultuur vind je er ook verrassend veel natuur met uitgestrekte loofbossen en heide- velden.

blz. 42

Skïen

Ga eens skïen midden in Kopenhagen. Dat kan op Copenhill, een kunst- matige skihelling boven op een energiecentrale.

Kopenhagen en omgeving zijn vooral 's zomers een bezoek meer dan waard. Dan kun je fijn slenteren, lange fietstochten maken of lange wandel- tochten maken in de natuur.

&

blz. 30

Rosenborg Slot

Een oase in de stad is het park rond Rosen- borg Slot. Het kasteel zelf biedt een rijke ver- zameling portretten van de koninklijke familie en andere personen die een rol hebben gespeeld in de lange Deense ge- schiedenis.

Vergeet niet naar de wijk Christianshavn te gaan met de Vrijstad Christiania.

beleven

Levendige hoofdstad van Denemarken

K

Kopenhagen is een van de oudste hoofdsteden van Europa, maar tegelijkertijd toch een heel moderne stad. Het is de residentie van een van de oudste monarchieën, waarvan de wortels meer dan 1000 jaar teruggaan. Maar het is ook een stad die niet in het verleden blijft hangen, maar die zich voorbereidt op een CO₂-neutrale toekomst. Tegelijk is het een zeer overzichtelijke stad, met een centrum dat gemakkelijk te voet verkend kan worden.

Groot-Kopenhagen

Kopenhagen, of København in het Deens, werd in 1167 gesticht door bisschop Absalon en was toen niet meer dan een haven bij een burcht. Pas in 1417 werd het de officiële hoofdstad van het land. Daarna ging het snel en nu leeft vrijwel één op de vier Denen in of rond de hoofdstad, die samen met de buurgemeenten de Region Hovedstaden (Regio Hoofdstad) vormt. Dit hoofdstedelijke gebied telt ruim 1,7 miljoen inwoners en omvat naast Kopenhagen heel Noord-Seeland en zelfs het eiland Bornholm, ver weg in de Oostzee, dat echter een eigen hoofdstuk krijgt.

TER ORIËNTATIE

Copenhagen Visitor Service: Vesterbrogade 4B, 1620 København V, tel. 70 22 24 42, ma.-vr. 9-16, za., zo. 10-16 uur, visitorservice.kk.dk.

Copenhagen Card: via de App Store of Google Play kun je de Copenhagen Card kopen in de vorm van de app Copenhagen Card City Guide. Hij is verkrijgbaar in twee varianten: Discover en Hop. Discover geeft gratis toegang tot meer dan tachtig attracties in de stad en Region Hovedstaden, onbepaald openbaar vervoer in zones 1-99 en gratis openbaar vervoer naar het vliegveld (Kastrup). Hij is 24, 48, 72, 96 of 120 uur geldig, vanaf DKK499 (279) tot DKK1199 (649).

Hop geeft toegang tot ruim veertig attracties in het centrum van de stad en gratis toegang tot de Hop On-Hop Off-bussen van Stromma die drie routes door Kopenhagen rijden. Hij is 24, 48 of 72 uur geldig en kost DKK575 (315) tot DKK950 (515). Prijzen voor kinderen van 12 tot 15 jaar (Junior) tussen haakjes, voor kinderen van 3 tot 11 jaar moet wel een gratis kaart (Kid) worden besteld in de app. Kijk op copenhagencard.com.

Markt op de Rådhuspladsen

Kopenhagen

📍 10/11

Als je kijkt naar een kaart van Denemarken, besef je dat Kopenhagen helemaal aan de oostelijke rand van het kleine koninkrijk ligt op het eiland Seeland en direct aan de Øresund, die Denemarken en Zweden van elkaar scheidt. Ooit lag Kopenhagen centraal in het Deense rijk, want tot 1658 behoorden de Zweedse provincies Skåne, Halland en Blekinge nog tot het koninkrijk. Ondanks de afgelegen ligging van de stad, is ze het absolute onbetwiste centrum van het land.

Dichtbevolkt

Als je een Deen vraagt naar zijn woonplaats, is de kans dat hij Kopenhagen zegt zo'n 20%; van de 5,7 miljoen Denen wonen er ongeveer 1,25 miljoen in

de hoofdstad en zelfs 1,74 miljoen in de hoofdstadregio. Københavns Kommune, met het centrum van de stad (Indre By) en de wijken Østerbro, Nørrebro, Vesterbro, Christianshavn en Amager, telt ongeveer 570.000 inwoners op 86 km², wat neerkomt op een bevolkingsdichtheid van 6600 inwoners per km². Ondanks deze relatief hoge bevolkingsdichtheid

BOUWCHAOS!

B

Kopenhagen streeft ernaar in 2025 een CO₂-neutrale stad te zijn. Een van de maatregelen die worden getroffen is de aanleg van een nieuwe metrolijn onder de binnenstad met zeventien stations. De aanleg van de stations zorgt voor aanzienlijke overlast in de stad. De komende jaren is er nog wel hinder van deze bouwwerkzaamheden.

Chr.). Een klimaatverslechtering zorgde rond 120 v.Chr. voor een volksverhuizing, waardoor de bewoners van het huidige Jutland naar het zuiden trokken. Uit deze periode stammen de goed bewaarde veenlijken van de mannen van Tollund en Grauballe. Waarschijnlijk werden deze mannen aan de goden geofferd, net als talloze zilveren en gouden voorwerpen. Tot die voorwerpen behoren de zilveren schaal van Gundestrup en de gouden hoorns van Gallehus. In het laatste deel van deze periode ontstonden de eerste steden, zoals Ribe en Haithaby, bij het huidige Schleswig (D). Het Deense gebied wordt afgesloten met het Danevirke, een groot verdedigingswerk ten noorden van die laatste stad.

Gaan bekijken:

Silkeborg Museum, Silkeborg (blz. 205)

Nationalmuseet, Kopenhagen (blz. 32)

Vikingtijd

793-1066

Als beginpunt van de Vikingtijd wordt vaak 8 juni 793 genoemd, omdat op die dag een groep strijders uit het noorden het klooster van Lindisfarne in Noord-Engeland beroofde en in de as legde. In de daaropvolgende jaren vielen nog veel kloosters, kerken, dorpen en steden ten offer aan de rondzwervende Vikingen. Maar ze beroofden en moordden niet alleen, ze vestigden zich ook in de veroverde gebieden en vormden zelfs koninkrijken, bijvoorbeeld in Schotland, Ierland, het Isle of Man, Noord-Engeland, Normandië en zelfs op Sicilië. Er was ook een beweging de andere kant op: missionarissen uit Engeland gingen vanaf 826 oost- en noordwaarts om de Germaanse bevolking te bekeren tot het christendom. In de loop van de 10e eeuw werd Denemarken gekerstend onder Gorm de Oude en Harald Blåtand. Rond 950 ontstond er een Deens koninkrijk met als machtscentrum Jelling (zie blz. 181). Als einde van de Vikingtijd geldt 25 september 1066.

Op die dag verloren de Vikingen onder leiding van Harald Hardrade de slag bij Stamford Bridge van de Angelsaksische koning Harold II. Die verloor een paar weken later op 14 oktober 1066 de Slag bij Hastings van Willem de Veroveraar, die rechtstreeks afstamde van een Noorse Viking.

Gaan bekijken:

Kongernes Jelling, Jelling (blz. 182)

Middeleeuwen

1066-1397

Het aartsbisdom van Lund (toen Dene-marken) werd in 1104 afgescheiden van het aartsbisdom Hamburg-Bremen, wat hielp bij het vormen en in stand houden van het Deense koninkrijk. Moord en doodslag waren echter schering en inslag binnen de koninklijke families als die streken om de macht, en delen van het rijk gingen verloren. De Hanze ontstond en de handel in de Oostzee nam een hoge vlucht. Valdemar IV Atterdag (circa 1320-1375) veroverde Skåne weer en daarna Gotland, en verkocht Estland aan de Duitse Orde.

Gaan bekijken:

Nationalmuseet, Kopenhagen (blz. 32)

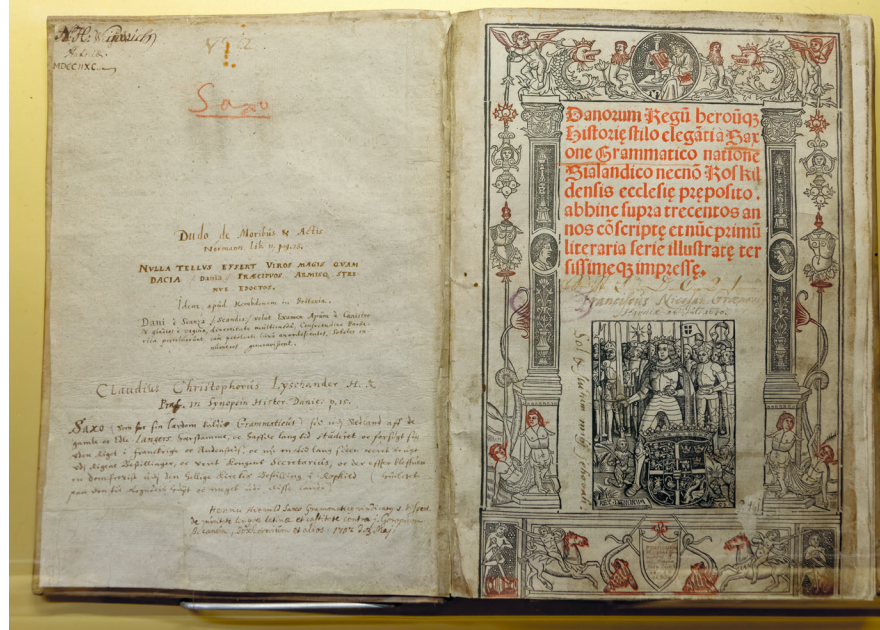
Unie van Kalmar

1397-1526

Margrethe I (1359-1412), de dochter van Valdemar Atterdag, verenigde Denemarken, Noorwegen (inclusief Færøer, IJsland en Groenland) en Zweden in de Unie van Kalmar. Uiteindelijk viel de unie na de verzelfstandiging van Zweden weer uiteen, wat in gang werd gezet door het harde beleid van Christian II in Zweden. Hij liet in 1520 tachtig Zweedse edellieden executeren, waarna een volksopstand ervoor zorgde dat Gustav Vasa koning van Zweden werd. Zweden verliet de Unie. Christian ging in ballingschap naar de Nederlanden.

Gaan bekijken:

Roskilde domkirke, Roskilde (blz. 82)

Eerste druk van 'Gesta Danorum' (Parijs, 1517) door Saxo Grammaticus

Reformatie en landverlies

1536-1548

Nadat koning Frederik I in 1533 stierf, werd er geen nieuwe koning gekozen omdat zijn oudste zoon Christian (III) luthers was. De zogenoemde 'Greve Fejden', een burgeroorlog, zorgde ervoor dat de Reformatie vaste voet kreeg in Denemarken en Christian III alsnog koning werd. De onteigening van de katholieke kerk versterkte de macht van de kroon en de adel. In 1550 verscheen Christian III's Bijbel in een oplage van drieduizend exemplaren.

Gaan bekijken:

Nationalmuseet, Kopenhagen (blz. 32)

Renaissance

1600-1720

Christian IV ontpopte zich als bouwheer van de renaissance, maar liet het land financieel geruïneerd achter. In 1611 begon hij zijn eerste oorlog tegen Zweden. In 1625 mengde hij zich in de

Dertigjarige Oorlog, maar het volgende jaar leed hij een zware nederlaag tegen de keizerlijke troepen onder Tilly bij Barenberge, en die veroverden grote delen van Jutland. Oorlogen met Zweden in 1643 en 1657 zorgden voor gebiedsverlies van het huidige Zuid- en West-Zweden (Bohuslän, Halland, Skåne en Blekinge) en in Noord-Zweden (Härjedalen en Jämtland). In 1660 werd het absolutisme ingevoerd. In 1675-1679 probeerde Christian V Skåne te heroveren. In 1709 deed Denemarken tevergeefs een nieuwe poging. Na de Grote Noordse Oorlog gaf Denemarken zijn aanspraken op Skåne, Blekinge en Halland definitief op.

Gaan bekijken:

Nationalmuseet, Kopenhagen (blz. 32)

Nog meer landverlies

19e eeuw

Denemarken, Zweden, Rusland en Pruisen sloten een verbond tegen Engeland, waarna de Engelse vloot